

Palma no té lloc per a les prostitutes

L immens negoci que s'està fent a costa de l'antic barri xino de Palma, sotmès a una profunda reforma urbanística integral, provoca un problema cada cop més greu: què fer amb les prostitutes? On dur-les?... Ningú no ho sap, mentre que el nombre de dones prostituïdes i els conflictes augmenten amb el fenomen de la immigració

La ciutat antiga està encerclada per les avingudes, que neixen i moren arran de mar i volten el centre antic pel mateix traçat que tenien les antigues murades, enderrocades a principis del segle XX, de les quals en queden algunes restes, ara protegides. L'espai afectat ara pels problemes derivats de l'augment de la prostitució i, a la vegada, sotmès a la reforma urbanística integral, és aquell que apareix comprès entre la plaça anomenada Porta de Sant Antoni fins a la barriada de sa Calatrava, passant pel barri de sa Gerreria. A través d'aquest territori s'estén l'antic barri xino.

Zones humils. En el passat, era un conjunt de zones humils on residien treballadors i on existien molts tallers artesanals i petites indústries. Així va ser fins ben passada la guerra civil. Amb el boom turístic dels anys seixanta aquelles zones foren refugi progressivament més important de la mà d'obra amb menys poder adquisitiu. Quan es construïren les barriades "obreres" a la rodalia del centre urbà de la ciutat (Son Gotleu, Son Cladera, Polígon de Llevant...) aquestes foren ocupades majoritàriament per població immigrada.

Paral·lelament, el centre antic va entrar en una fase de degradació creixent. El cas és que, en algunes zones d'aquelles barriades del centre, s'havien situat històricament les prostitutes (el barri xino); a partir de la postguerra, va viure una mena d'època daurada de la prosti-

Les prostitutes africanes componen l'últim fenomen social del barri xino de Palma. La rehabilitació les expulsarà del centre antic, i ningú no sap què els passarà després.

tució. Allà s'hi desenvolupà la vida més moguda de la ciutat, i de l'illa, i s'hi obriren cafès cantants, cases de cites, bars de nit... que atreïen no solament la clientela estricta de les *senyores de la vida*, sinó que també es convertí en un important focus d'atracció de la relativa *bohèmia* artístic-cultural de l'illa, que en alguns dels cafès cantants, sales de festa, etc., hi trobaven alguna escletxa de llibertat per sortir-se de la grisor ambiental de la dictadura.

Aquell barri xino quasi mític ja havia entrat en un procés de degradació a principis dels setanta, però la irrupció de les xarxes de distribució de droga i l'aparició d'un *lumpen* social importat o autòcton fruit de la greu crisi econòmica significaren la mort del tradicional barri xino. Des d'aleshores, la zona es convertí en sinònim de problemes socials de tot tipus (delinqüència, tràfic de drogues, marginació...).

Tot d'una que, el 1979, es va constituir el primer ajuntament democràtic —del

PSOE—, es començaren a fer plans de rehabilitació. Però el pou era tan profund, que sense grans quantitats d'ajudes, sobretot del govern central, no seria possible. Durant la dècada dels vuitanta es parlà molt d'inversions estatals, però no n'arribaren tantes com s'esperava, i les reformes foren locals, a determinades zones, gràcies a l'ajuda dels fons europeus de rehabilitació. Ha estat a finals del noranta, i ja amb un govern municipal controlat per la majoria absoluta pel Partit Popular, quan les promeses del govern central es començaren a concretar, i quan es posà en marxa un pla integral d'actuació.

Així, i amb endarreriments d'anys, el govern central hi edificà la seu central dels jutjats. Un gran edifici situat al centre de l'antic barri xino que ha canviat, si més no aparentment, la fesomia de la zona. El pla de reforma total, en marxa, s'ha concretat en l'esponjament de certes zones, en l'obertura de nous carrers i places. S'ha invertit en la creació de

centres culturals i cívics, com el dels Flassaders, al carrer Ferreria, el més tradicional de l'antiga zona de prostitució... i inevitablement també han aparegut les sospites i crítiques davant d'una gran operació immobiliària amb façana de rehabilitació urbanística.

El marc alemany. Mallorca en general, Palma en particular, i encara més en concret el centre antic de Ciutat, ha esdevingut objecte del desig del totpoderós marc alemany. És a dir, els germànics compren molts habitatges i a preus molt alts al centre històric de la ciutat.

Aquest fenomen, quant a les crítiques, s'ha d'entendre relacionat amb el mètode d'intervenció a la zona. Efectivament, la majoria absoluta conservadora de l'Ajuntament de Palma, a més de continuar les inversions de fons europeus, va fer un concurs públic perquè algunes empreses optassin a fer la reforma integral, a canvi de poder disposar de prou habitatges per vendre'ls després de la rehabilitació. L'empresa concessionària més important, Llabrés-Feliu, ha estat sovint relacionada amb persones de l'òrbita del PP. Tot i això, cal dir que mai ni l'oposició municipal (PSIB, PSM, EU-els Verds i UM) ni cap mitjà de comunicació no ha pogut provar cap connexió irregular.

Així, d'ençà uns cinc anys, l'antic barri xino està sotmès a una vertadera disciplina anglesa urbanística i social, que ha provocat un profund canvi. Els nous habitatges integralment rehabilitats poden superar fàcilment preus de venda de 400.000 pessetes el metre quadrat. Les queixes d'alguns veïnats, i de l'oposició, se centren precisament en la injustícia que suposa, asseguren, que, per exemple, es comprin habitatges a preu just (per expropiar el propietari) i després es venguin –naturalment amb la rehabilitació prèvia– molt més cars. L'aspecte social més sagnant és que la gent que és expropiada –amb un poder adquisitiu baix o molt baix– tindrà dificultat per obtenir habitatges semblants. I, entre els sectors socials més afectats pel procés, arribam a les prostitutes.

Quant a la tipologia de la prostitució de la zona, existeixen, primer de tot, les

La pintada escenifica el conflicte que la droga ha generat en aquesta zona de Mallorca. Els veïns estan molt empipats, i la sensació de degradació no para d'augmentar.

prostitutes de *tota la vida*, ja retirades en la major part i residents a la zona. Dones majors, amb greus problemes socials, amb molt baixa capacitat econòmica... Els serveis socials municipals s'han encarragat de real·lotjar algunes d'aquestes prostitutes.

Després existeix la prostitució activa. Dones prostituïdes, normalment en mans dels habituals proxenetes, sovint relacionats amb xarxes de tràfic de drogues. Són dones d'ascendència social molt baixa i que no necessàriament resideixen a la zona. Són blanques, de l'estat espanyol i, en algun cas, de l'est europeu. Exerceixen al carrer. La diferència fonamental amb altres prostitutes és aquesta: el carrer.

A Palma, i a tot Mallorca, hi ha nombroses adreces particulars o clubs on s'exerceix la prostitució, però són una altra història: al barri xino, les prostitutes són d'aquelles que "fan el carrer". Se situaven tradicionalment (i encara) a la Porta de Sant Antoni i alguns carrers propers. Tenien els seus llocs de feina en cases preparades, sovint en estat de conservació lamentable, sense les més mínimes condicions higièniques... Aquest sector de la prostitució ha estat el més afectat per la degradació. Com a dada il·lustrativa, val a dir que una informació publicada el mes de gener pel diari

Última Hora, citant fonts dels serveis socials institucionals, assegurava que la totalitat d'aquestes prostitutes eren portadores d'alguna malaltia de transmissió sexual (sida inclosa). Com era previsible, aquest sector de la prostitució ha estat intensament afectat per les operacions de rehabilitació urbanística i d'especulació immobiliària. I com és fàcil d'entendre, difícilment es poden vendre habitatges a 400.000 pessetes el metre quadrat si aquesta geografia sociohumana no és prèviament obligada a marxar. Aquesta és la fase actual del barri. Algunes de les prostitutes, tant dones com transvestits, ja han emigrat cap a altres zones de Palma.

Prostitutes importades. Però el problema, d'ençà uns mesos, s'ha agreujat d'una manera considerable. La raó? L'arribada massiva de dones prostituïdes provinents de l'Àfrica subsahariana, importades per xarxes de tràfic de dones. Al principi s'instal·laren a les mateixes zones (Porta de Sant Antoni) que les de l'estat espanyol. Els enfrontaments no tardaren a aparèixer. Els proxenetes i les dones novingudes lluitaren per l'ocupació del carrer. Els i les prostitutes blanques defensaren el seu territori davant "les negres". La premsa se'n va fer ressò de les bregues i de la

Dos punts de vista de la ciutat antiga de Palma. A l'esquerra, una mostra de deixadesa urbana absoluta. A la dreta, nous pisos construïts per a la venda de màxim nivell econòmic que, en moltes ocasions, adquireixen els alemanys. La rehabilitació potencia aquest negoci.

inevitable actuació de la policia. L'increment de prostitutes i l'òbvia manca d'*espai vital* va eixamplar la zona tradicional del xino. Com era previsible, els veïns afectats protestaren i, alguns cops, sortiren al carrer per fer diverses minimanifestacions.

L'actuació de la policia evità nous enfrontaments i de fet va establir una mena d'*apartheid* de la prostitució. Les "espanyoles", a la zona estricta de la Porta de Sant Antoni i carrers més acostats, i les "negres", a les avingudes.

Així, des de poc abans del passat Nadal, des de l'alçada de la Porta de Sant Antoni i fins a la mar, les voravies de les avingudes són tot un espectacle. Cal advertir que és una via de màxim trànsit, incloses les nits. I sobretot els divendres i els dissabtes. Els nombrosos cotxes que hi transiten han d'anar alerta amb els que, de sobte, paren per recollir alguna de les prostitutes. Tot i l'*apartheid*, es produeixen de manera cíclica alguns enfrontaments amb "les blanques". No és estrany, atès l'increment del nombre de dones prostituïdes. El cens oficial en compta unes 900 entre les dues zones. Massa oferta per a la demanda existent.

Veïns en peu de guerra. Els veïns de les avingudes acabaren posant-se en

peu de guerra. Cartes al director en diaris, al batlle de Palma, sortides al carrer amb pancartes... La resposta institucional va ser doble. D'una banda l'ajuntament –tot i que en principi va dir que la policia local no podia actuar perquè "no és il·legal que algú [les dones prostituïdes] estigui per una voravia"–, va acabar enviant-hi els policies, atesa la pressió veïnal. Les patrulles de la policia local demanen sovint carnets d'identitat tant a les prostitutes com a possibles proxenetes i clients. Això serveix per amagar el problema durant unes hores o, màxim, un parell de dies, però el comerç sexual hi torna tot just que la pressió policial disminueix.

La Conselleria de Benestar Social del Govern de les Illes Balears, presidida per Fernanda Caro (Esquerra Unida), va presentar un pla de xoc per intentar que aquestes 900 dones tinguessin la possibilitat d'accedir a plans de reinserció social. Fins ara, les dades indiquen que no passen de la mitja dotzena les que s'han acollit al pla.

El panorama, així doncs, és desastrós. Sembla que ningú no sap exactament què fer. El grup socialista de l'Ajuntament de Palma, liderat per Antoni Roig, va presentar un pla perquè el consistori creàs una mena de polígon de la prostitució, amb control higiènic i de segure-

tat pública. Però la proposta no ha estat, de moment, acceptada per la majoria absoluta conservadora. De fet, el PP municipal va llançar una altra idea. Desallotjar –no se sap (tot i que s'imagina) per quina via– les prostitutes de la Porta de Sant Antoni i de les avingudes cap a una sortida de Palma, la de la carretera de Sóller.

Però allà, just a l'altre costat de la carretera on hi ha la presó, es troba l'hipòdrom de Son Pardo, on es fan les curses de trotons i que és propietat del Consell de Mallorca (Pacte de Progrés). La presidenta de l'ens insular, Maria Antònia Munar (UM) no acceptà, ni ella ni el seu grup, la idea del PP palmesà.

De moment, doncs, el problema continua sense solució. Prop de mil prostitutes es barallen entre elles cada nit, els serveis socials no tenen capacitat de resposta, i els veïns cada cop estan més empipats. L'antic barri xino continua imparable el seu canvi de fesomia. Quan el procés especulatiu hagi acabat, ningú no dubta que la prostitució s'haurà eradicada.

On i com seran *desterrades* les dones prostituïdes i si es farà res o no per pal·liar la seva situació... això, de moment, no ho sap ningú.

Miquel Payeras